

■ ماریا زاخارووا، سخنگوی وزارت خارجه روسیه بتازگی اظهار کرد محدودیت‌های تسلیحاتی ایران ربطی به توافق هسته‌ای برجام ندارد. وی در این باره گفت: همان‌گونه که می‌دانید، شورای امنیت سازمان ملل سال ۲۰۱۵ تحریم تسلیحاتی را شامل حال ایران نکرد و تهران داوطلبانه برخی محدودیت‌ها را پذیرفت. این اقدام برای به نتیجه رسیدن زودتر گفت‌وگوها بر سر برنامه جامع اقدام مشترک برای سازش بر سر برنامه هسته‌ای ایران انجام شد

چگونه تیم مذاکره کننده دولت روحانی تحریم‌های تسلیحاتی را که باید در قطعنامه ۲۲۳۱ تعلیق می‌شد، ۵ سال دیگر به کشور تحمیل کرد؟!

خودتحریمی تسلیحاتی!

گنجاندن این محدودیت‌نشان می‌دهد چگونه این تحریم با سازش و انتقال تیم مذاکره‌کننده ایرانی به کشورمان تحمیل شده است.

رئیس دولت به بهانه لغو محدودیت تسلیحاتی در حال دستاورد تراشی از برجام است که نشان دهد این توافق همچنان زنده است، نگاهی گذرا به فرآیند طی شده

هرگونه محدودیتی بر تسلیحات متعارف ایران، با فشار و زیاده‌خواهی طرف غربی بویژه آمریکا به تیم مذاکره‌کننده ایرانی تحمیل شده است؛ با این وصف در شرایطی که

محدودیت تسلیحاتی کشورمان مندرج در قطعنامه ۲۲۳۱ در حالی امروز منقضی می‌شود که این تحریم ظالمانه به رغم مخالفت شدید روسیه و چین با اعمال

بازخوانی یک تحمیل

انفعال محض تیم مذاکره‌کننده ایرانی که دنبال توافق کردن به هر قیمتی بود، دامنه رفع تحریم‌ها را از ژنو تا وین چیدند و در حالی که بر مبنای سند نهایی توافق ژنو قرار بود تمام تحریم‌های مرتبط با هسته‌ای برداشته شود، گام به گام در لوزان و وین بر این رفع تحریم‌ها زدن و در نهایت در عمل نیز هیچ کدام از این تحریم‌ها را به صورت واقعی و روی زمین برداشتند.

در این میان اظهارات سیدعباس عراقچی در برنامه گفت‌وگوی ویژه خبری که ۱۵ فروردین ۹۵ انجام شد، به طور کامل مساله را روشن کرد. عراقچی در این گفت‌وگو تأکید کرد تنها علت واقعی ایده‌ای که آنها هم آمند مطرح کردند این بود که بسیار خبیا بین قطعنامه و توافق تفاوتی وجود می‌شود. موشکی و تسلیحاتی را در قطعنامه می‌آوریم، بقیه چیزها در توافق.»

برجام ابرنامه جامع اقدام مشترک ا حاصل ۳ توافق ژنو، لوزان و وین است. اگر چه رئیس‌جمهور از شروع مذاکرات تا حصول توافق، قول لغو یکباره تمام تحریم‌ها را می‌داد اما از توافق ژنو

در آذر ۹۲ تا توافق وین در تیر ۹۴، دامنه لغو «کلیه تحریم‌ها» کوچک‌تر و محدودتر شد و به لغو «فقط تحریم‌های هسته‌ای» تقلیل یافت و در بین همین تحریم‌های هسته‌ای هم، در کمال تعجب ناظران و کارشناسان، تحریم تسلیحاتی و تحریم چرخه دلار به عنوان مهم‌ترین این تحریم‌ها به رغم امتیازهای فراوانی که ظرفیت و همراهش به طرف مقابل دادند، در جای خود باقی ماند. این در حالی است که تحریم‌های تسلیحاتی و موشکی ایران به بهانه هسته‌ای در قطعنامه‌ها گنجانده شده بود و قاعدتا یک تحریم هسته‌ای محسوب می‌شد و آمریکا موظف به رفع این تحریم‌ها طبق سند ژنو و برجام بود اما امریکایی‌ها با یافتن نشانه‌هایی از

دیگر جواب متحدان خودشان در منطقه را نمی‌توانند بدهند. جواب کنگره را هم نمی‌توانند بدهند. لذا از اول موضع‌شان این بود که تحریم تسلیحاتی، تحریم ممنوعیت موشکی و تحریم اشاعه‌ای را فوری نمی‌توانند بردارند. از نظر ما هم اینها تحریم‌های تعیین‌کننده‌ای برای ما نبود که حتما باید فوری برداشته شود، می‌تواند در فاصله زمانی برداشته شود. آنها می‌گفتند ما تحریم‌های تسلیحاتی و موشکی را نمی‌توانیم برداریم، ما می‌گفتیم خبیا! اگر برداری ما که رعایت نمی‌کنیم، پس توافق نمی‌شود. بالاخره ایده‌ای که آنها هم آمند مطرح کردند این بود که بسیار خبیا بین قطعنامه و توافق تفاوتی وجود می‌شود. موشکی و تسلیحاتی را در قطعنامه می‌آوریم، بقیه چیزها در توافق.»

برجام ابرنامه جامع اقدام مشترک ا حاصل ۳ توافق ژنو، لوزان و وین است. اگر چه رئیس‌جمهور از شروع مذاکرات تا حصول

توافق، قول لغو یکباره تمام تحریم‌ها را می‌داد اما از توافق ژنو

در آذر ۹۲ تا توافق وین در تیر ۹۴، دامنه لغو «کلیه تحریم‌ها» کوچک‌تر و محدودتر شد و به لغو «فقط تحریم‌های هسته‌ای»

تقلیل یافت و در بین همین تحریم‌های هسته‌ای هم، در کمال تعجب ناظران و کارشناسان، تحریم تسلیحاتی و تحریم چرخه

دلار به عنوان مهم‌ترین این تحریم‌ها به رغم امتیازهای فراوانی که ظرفیت و همراهش به طرف مقابل دادند، در جای خود باقی ماند.

این در حالی است که تحریم‌های تسلیحاتی و موشکی ایران به بهانه هسته‌ای در قطعنامه‌ها گنجانده شده بود و قاعدتا یک تحریم هسته‌ای محسوب می‌شد و آمریکا موظف به رفع این تحریم‌ها طبق سند ژنو و برجام بود اما امریکایی‌ها با یافتن نشانه‌هایی از

افصحاح آمریکایی

تبصره‌های «ب» و «ی» بند ۶ پیوست «ب» قطعنامه ۲۲۳۱، با وجود دوره مشخص شده در هر بند و تبصره، باید ادامه یابد. ماملی که شورای امنیت تصمیم دیگری اتخاذ کند.

۴- تصمیم می‌گیرد این مساله در دستور بماند.

مایک پمپئو، وزیر خارجه ایالات متحده آمریکا ساعاتی پیش از رای‌گیری درباره تمدید تحریم تسلیحاتی ایران گفت آمریکا بدون هیچ تردیدی اجازه نمی‌دهد این تحریم منقضی شود. وزیر خارجه آمریکا روز جمعه ۲۴ مرداد در وین در جریان یک کنفرانس خبری مشترک با وزیر خارجه اتریش گفت: «ما هرکاری در امکانات دیپلماتیک ما باشد انجام می‌دهیم تا اطمینان پیدا کنیم تحریم تسلیحاتی منقضی نمی‌شود. رای‌گیری تا چند ساعت دیگر انجام می‌شود و ما امیدواریم با موفقیت پیش برود. بر اساس نتیجه آن، تصمیم برای گام‌های بعدی را می‌گیریم ولی به هر حال بدون هیچ‌گونه ابهامی هم اعلام کردیم‌ه‌م به هیچ‌وجه اجازه نمی‌دهیم

تحریم باحربه اشک!

کردم. شبکه‌ام را از فرمول‌های قابل قبول وسط میز کوچک گرد گذاشتیم. کنار من معاونم «راب مالی» که از موقعیتش به عنوان هماهنگ‌کننده کاخ سفید در خاورمیانه، آفریقا و حوزه خلیج به صورت موقت و کمکی آمده بود، نشست. جلسه که شروع شد، ۲ ایرانی یکی از فرمول‌هایی را که من در نمودارم کشیده بودم پذیرفتند. محدودیت‌هایی که رویش توافق کردند با خواسته‌های رئیس‌جمهور همسو بود. ناگهان حس کردم در آستانه موفقیت هستیم، در حالی که تا چند ساعت قبل همه چیز نامیدکننده بود. بعد عراقچی راست نشست، گفت قبل از اینکه طرح کلی تصمیم به نتیجه برسد، مطلب دیگری هست که باید در موردش بحث شود. بعد درباره مساله‌ای که قبلا به نتیجه رسیده بود بحث کرد. این ویژگی عادی سبک مناظره ایرانیان بود، همین که به نظر می‌رسید توافق حتمی است، ناگهان مشکلی ایجاد می‌شد. چیزی را که می‌خواستید به شما دادیم، حالا یکی از چیزهایی که از ما گرفته‌اید، به ما بدهید. اما در آن لحظه کاسه صبر من لبریز شده بود. با تمام کارهایی

یکشنبه ۲۷ مهر ۱۳۹۹

وطن امروز | شماره ۳۰۵

سیاست

اشانتیون تیم روحانی به آمریکا!

ماریا زاخارووا، سخنگوی وزارت خارجه روسیه بتازگی اظهار کرد محدودیت‌های تسلیحاتی ایران ربطی به توافق هسته‌ای برجام ندارد. وی در این باره گفت: «همان‌گونه که می‌دانید، شورای امنیت سازمان ملل سال ۲۰۱۵ تحریم تسلیحاتی را شامل حال ایران نکرد و تهران داوطلبانه برخی محدودیت‌ها را پذیرفت. این اقدام برای به نتیجه رسیدن سازش بر سر برنامه هسته‌ای ایران انجام شد. همه طرفین برجام هم از همان ابتدای دانستنند این محدودیت‌ها ربطی به توافق ندارد. علاوه بر این، موعد آن محدودیت‌ها هم به سر آمده.»

موضع گیری سخنگوی وزارت خارجه روسیه نقطه پایانی‌ای است بر مساله‌ای که وزارت امور خارجه و تیم مذاکره‌کننده ایرانی هیچ‌گاه حاضر نشده‌اند درباره‌اش صحبت کنند. برای فهم بهتر اظهارات زاخارووا باید به بازخوانی چند روز آخر منتهی به توافق برجام پرداخت. در فاصله ۱۶ تا ۲۳ تیرماه ۹۴، هفته پایانی مذاکرات در وین میان ایران و اعضای ۵+۱ رسانه‌ها از هتل کوپورگ (محل مذاکرات) علائم یک بن‌بست در گفت‌وگوها را مخابره می‌کردند. خبرگزاری رویترز ۲۰ تیرماه گزارش داد: «طرف‌های مذاکره بر سر موضوعاتی از جمله تحریم‌های تسلیحاتی سازمان ملل متحد ضدايران که غربی‌ها خواهان باقی ماندن آن هستند و روسیه و چین مخالفند، اختلاف دارند.»

هم‌زمان طرف آمریکایی هم با شناختی که از انفعال تیم ایران می‌چند دور مذاکره طولانی به دست آورده بود، جنگ روانی و تبلیغاتی خود را برای تحت فشار قرار دادن و امتیازگیری از طرف ایرانی آغاز کرد. جان کری در این باره در گفت‌وگو با خبرنگاران گفت: «خوشبختداری واشنگتن در حال اتمام است. ما نمی‌توانیم تا ابد منتظر بمانیم؛ اگر تصمیمات جدی گرفته نشود، ما به طور قطع آماده‌اعلام پایان این روند خواهیم بود.» همچنین در همان چند روزی که مذاکرات به بن‌بست خورده بود، رسانه‌ها خبرهایی از ترک محل مذاکرات توسط نمایندگان روسیه و چین منتشر کردند.

در نهایت تا ۲۳ تیرماه با وجود همه فراز و نشیب‌ها، توافق هسته‌ای ایران و ۶ قدرت به امضا رسید. سرانجام با سازش و کوتاه آمدن تیم مذاکره‌کننده ایران، حرف روسیه و چین در باب لغو کامل تحریم‌های موشکی و تسلیحاتی حاکمتر طرف یک ماه بعد از امضای توافق، به کرسی ننشست؛ در نتیجه، طبق مصالحه تیم ایرانی با طرف‌های غربی، تحریم‌های تسلیحاتی برای ۵ سال دیگر بر جای خود باقی ماند. با این وجود اما اصل ماجرا آن چند روز نشفسیز و ماهیت قفل ایجاد شد

در چند روز آخر مذاکرات، همچنان مبهم باقی ماند تا اینکه چند روز بعد از توافق نهایی وین اظهارات برخی مقامات غربی پرده از ماجرا برداشت. بر این مبنا سرگئی لاوروف در مصاحبه‌ای، پرده از این بن‌بست چند زوره در مذاکرات برداشت. او در مصاحبه‌ای گفت: «ما و چین می‌خواستیم تحریم‌های تسلیحاتی لغو شود اما به رغم حمایت ما، خود تیم ایرانی موافقت کردند تحریم‌ها تا ۵ سال ادامه یابد. در نهایت، همکاران ایرانی ما که طبیعتا در این باره تصمیم‌گیرنده اصلی بودند، موافقت کردند در این باره معامله کنند. طبیعتا ما و چین با توجه به اینکه ایران با آن موافق بود، از آن حمایت کردیم.» وندی شرم، مذاکره‌کننده سابق آمریکا هم سال ۹۵ در مصاحبه با پایگاه «اشنا منترز» به بخشی از جزئیات مذاکرات هسته‌ای در روزهای پایانی پرداخت. شرم با اشاره به برخی نقاط اختلاف تیم مذاکره‌کننده آمریکا و روسیه در جریان مذاکرات هسته‌ای گفت: «یکی از نقاط واگرای و اختلاف ما و روسیه‌ها که البته در اواخر مذاکرات روی میز گذاشته شد، قطعنامه سازمان ملل درباره تحریم موشکی و تسلیحاتی بود. روسیه معتقد بود نباید هیچ محدودیتی بر روی موشک و تسلیحات باشد. آنها هیچ محدودیتی را روی موشک‌های خودشان نمی‌خواستند و البته فکر می‌کردند چنین محدودیتی نباید بر ایرانیان هم اعمال شود. در نهایت بر سر این موضوع مصالحه کردیم.» شرم ادامه داد: «روسیه و چین معتقد بودند قطعنامه صرفا باید توافق را تأیید کند و نباید هیچ محدودیتی بر برنامه موشکی و تسلیحاتی ایران باقی بماند. آنها نمی‌خواستند برنامه موشکی یا ممنوعیت واردات تسلیحاتی ایران پلرجا بماند اما آنها متوجه شدند بدون وجود محدودیت‌هایی که بود، ما نمی‌توانیم توافق کنیم.» وندی شرم در ادامه این گفت‌وگو درباره محدودیت‌های ایران و روسیه برای قبول این نتیجه نهایی مذاکرات این چنین گفت: «مساله مهم دیگر این بود که روسیه نمی‌خواست توافق هسته‌ای ایران و ۵+۱ مبنایی برای چیزهای دیگر شود. برای ایرانیان هم مهم بود که این توافق یک توافق خاص و منحصر به فرد نباشد و آنان تبدیل به انگشت‌شمار دیگران نشوند. مجبور بودیم تلاش بسیار زیادی به کار ببریم تا هر دوی این خواسته‌ها عملی شود.» وندی شرم افزود: «آمریکا می‌خواست بتواند تحریم‌ها را با سرعت بازگرداند. ما می‌خواستیم مطمئن شویم حق وتوی ما (در برجام) دست‌نخورده باقی می‌ماند و به مکانیسم ماشه رسیدیم که یک نوع رای‌گیری معکوس است.» «سرگئی بابکوف» معاون وزیر خارجه روسیه و مذاکره‌کننده ارشد روسیه در توافق هسته‌ای ایران ۵+۱ هم یک سال بعد از برجام، راز بن‌بست روزهای آخر منتهی به برجام را اینگونه تشریح کرد: «این موضوعی پنهان نیست که روسیه طی مذاکرات هسته‌ای حامی رفع تحریم‌های تسلیحاتی ایران در زودترین موعد ممکن بود، ما حتی در مقطعی پیشنهادهایی را تدوین کردیم که بر اساس آن تحریم تسلیحاتی یک ماه پس از اجرای برجام رفع شود اما نتیجه متفاوت بود.»

گفتنی است تیم مذاکره‌کننده طی ۵ سال گذشته نه‌تنها تصمیم گرفت این مساله را مسکوت بگذارد که هیچ‌گاه به تکذیب اظهارات مقامات روس و آمریکایی هم نپرداخت تا اینکه روابط عمومی وزارت امور خارجه بعد از گذشت ۵ سال مردادماه سال جاری در بیانیه‌ای تلویحا صحت‌گفته‌های لاوروف و شرم را تأیید کرد. در بخشی از بیانیه روابط عمومی وزارت امور خارجه درباره تحمیل تحریم‌های تسلیحاتی به کشورمان آمده است: «حتی با موافقت ایران، روسیه و چین هم مساله را حل نمی‌کرد، بلکه مشکل این بود که دیگران رضایت نمی‌دادند.»

از یک سال مانده به انقضای تحریم‌های تسلیحاتی، آمریکا با فشار به شورای امنیت تلاش کرد نتایج همین امتیاز ننگ را هم از کشورمان سلب کند. این فشارها تا جایی پیش رفت که در نهایت نماینده آمریکا در سازمان ملل مردادماه اعلام کرد: پیش‌نویس قطعنامه تحریم تسلیحاتی ایران را به شورای امنیت سازمان ملل ارائه کردیم. «کلی کرافت» مدعی شد تمدید تحریم تسلیحاتی ایران، اقدامی است که کشورهایی در خاورمیانه خواستار آن شده‌اند. پیش‌نویس قبلی قطعنامه شامل یک مقدمه نسبتا طولانی می‌شد که شامل نسبت نامی از اتهامات گنجانده شده بود. در حالی که می‌شد، نظیر حمله به نفتکش‌ها در خلیج‌فارس گرفته تا صدور تسلیحات به گروه‌های مقاومت در منطقه و پشتیبانی از حملات انجام شده به تاسیسات نفتی و فرودگاهی عربستان سعودی که بر همین اساس در پیش‌نویس قطعنامه اسالی آمریکا که شامل ۲۵ بند می‌شد، طبق ماده ۴۱ فصل هفتم «منشور ملل متحد» و

وندی شرم، عضو تیم مذاکره‌کننده آمریکا در برجام و معاون سیاسی وزیر خارجه در دولت اوباما در بخشی از کتاب خاطرات خود به نام «بدون هراس» به ماجرای تحمیل تحریم‌های تسلیحاتی و موشکی به تیم مذاکره‌کننده ایرانی پرداخته است. در بخش‌هایی از این خاطرات آمده است: بهترین راه توصیف مذاکرات، تشبیهش به پیچیده‌ترین و مهم‌ترین مکعب روبیک است. هر چه بیشتر یک طرف را بچرخانید تا درستش کنید، آن طرفش خراب‌تر می‌شود. وقتی خبرنگاران می‌پرسیدند کدام مسائل هنوز حل نشده‌اند، به آنها می‌گفتیم: «هیچ بخشی از مذاکرات تمام نمی‌شود تا تمامی کامل نشود.» دوازدهم جولای بنا بود من سرپرست تیم مذاکره‌کننده ایرانیان، عباس عراقچی و هم‌راهم، مجید تخت‌روانچی را ملاقات کنم تا درباره تصمیم سازمان ملل در باره شرایط توافق و محدودیت‌های موشک بالستیک، انتقال سلاح و موارد دیگر مربوط به این مساله که مربوط به توافق هسته‌ای نبودند، بحث کنیم و باید طوری به جمع‌بندی می‌رسید که ارزش جایگزینی یک‌دهه تصمیم سازمان ملل در همین موارد را داشته باشد. با تصمیم جدید که قوانین توافق را خلاصه می‌کرد، تلاشی طولانی که بلندپروازی هسته‌ای ایران